

Azərbaycan Tibb Universiteti
İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası
“Fizioterapiya” ixtisası, 1-ci kurs, Yaz semestri üzrə
mühazirələrinin təqvim-mövzu planı

1. Sinir sisteminin ümumi anatomiyası. Sinir sisteminin quruluş elementləri. Refleks qövsü. Sinir sisteminin inkişafı. Onurğa beyni və baş beynin inkişafı. Onurğa beyninin variasiya və anomaliyaları. Onurğa beyni və baş beyin qışaları. Beyin-onurğa beyni mayesinin əmələ gəlməsi və cərəyanı.–2 s.
2. Baş beynin hissələri. Beyin yarımkürələrinin quruluşu. Beynin şırım və qırışıqlarının inkişafı. Beynin seqmentasiyası. Beyin qabığının sito-mieloarxitektonikası. Beyin qabığında vəzifələrin dinamik lokalizasiyası. Beynin variasiya və anomaliyaları.–2 s.
3. Beyin və onurğa beyninin aparıcı yolları, onların təsnifatı. Assosiativ yollar. Komissural liflər sistemi. Proyeksiyon liflər sistemi. Ekstroseptiv aparıcı yollar. Proprioseptiv aparıcı yollar. İnteroseptiv yollar. Enən (efferent, effektor) aparıcı yollar. Ekstrapiramid aparıcı yollar. Beyinciyin aparıcı yolları.–2 s.
4. Duyğu orqanları haqqında təlim - esteziologiya. Analizator haqqında təlim. Analizatorun tərkibi və onun funksional birliyi. Reseptorlar və onların təsnifatı. Görmə orqanının quruluşu, inkişafı, variasiya və anomaliyaları.Qoxu və dad orqanlarının inkişafı, funksional anatomiyası–2 s.
5. Dəhliz-ilbiz orqanlarının inkişafı, funksional anatomiyası, variasiya və anomaliyaları. Dəri-duyğu orqanının inkişafı, funksional anatomiyası.Periferik sinir sistemi haqqında məlumat. Kəllə sinirləri, təsnifatı, inkişafı, variasiya və anomaliyaları –2 s.
6. Qan-damar sistemi. Böyük və kiçik qan dövranları. Qan damarlarının quruluş xüsusiyyətləri. Anastomozlar, onların təcrübi əhəmiyyəti. Yerli qan dövranı – mikrosirkulyasiya. Kollateral qan cərəyanı. Damarların orqanizmdə yerləşməsinin xüsusiyyətləri, gedişinin və şaxələnməsinin qanuna uyğunluqları. Damar torları və kələfləri.Venoz cəmlər.–2 s.
7. Ürək: quruluşu, topoqrafiyası, inkişafı, yaş xüsusiyyətləri. Ürəyin damar və sinirləri. Ürək anomaliyaları.Qan damarlarının inkişafı. Yumurta sarısı və döl qan dövranlarının xüsusiyyətləri. Doğuşdan sonra damar sistemində baş verən dəyişikliklər.–2 s.
8. Başın, gövdənin, yuxarı və aşağı ətrafların damar və sinirlərinin (kələflərin) funksional anatomiyası, quruluş xüsusiyyətləri, topoqrafiyası, təcrübi əhəmiyyəti, variasiya və anomaliyaları. Venaların sistamarası anastomozları haqqında məlumat. –2 s.
9. Limfa sisteminin quruluş elementləri. Limfa kapillyarları, damarları, düyünləri, kötökləri və limfa axacaqlarının anatomiyası. Limfanın venoz sistemə axma yolları. – 2 s.

10. Vegetativ sinir sistemi, quruluş xüsusiyyətləri. Mərkəzi və periferik şöbələri. Vegetativ sinir sisteminin simpatik hissəsi, simpatik kötük, inkişafı, variasiya və anomaliyaları. Vegetativ sinir sisteminin parasimpatik şöbəsi, baş və oynaq hissələri, inkişafı, variasiya və anomaliyaları.—2 s.

Azərbaycan Tibb Universiteti
İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası
“Fizioterapiya” ixtisası, 1-ci kurs, Yaz semestri üzrə
təcrübə məşğələlərinin təqvim-mövzu planı

Mövzu 1. Onurğa beyni, quruluşu, yaş xüsusiyyətləri, topoqrafiyası, onurğa beyni sinirlərinin əmələ gəlməsi. Latın terminlərinin tələffüz qaydalarının təkrarı və möhkəmləndirilməsi.–2s.

Mövzu 2. Beynin ümumi icmalı, beynin şöbələri. Beyin əsasında kəllə sinirlərinin topoqrafiyası. Beyin və onurğa beyni qişaları haqqında ümumi məlumat.–2s.

Mövzu 3. Uc beyin, törəmələri. Beyin yarımkürələrinin quruluşu. Beyin yarımkürələrinin şırım, yarıq və qırıxıqlarının anatomiyası.–2s

Mövzu 4. Beyin qabığının quruluşu və funksiyaları, beyin qabığında funksiyaların dinamik lokalizasiyasının ümumi icmalı.–2s.

Mövzu 5. Döyənək cisim, tağ, ön bitişmə. Qabıqaltı nüvələr və daxili kapsul. Qoxu beyni və yan mədəciklərin anatomiyası.–2s.

Mövzu 6. Ara beyinin anatomiyası. III mədəcik quruluşu. Orta beynin quruluşu, nüvələri, orta beyin su kəmərinin anatomiyası.–2s.

Mövzu 7. Rombabənzər beyin boğazı. Arxa beynin quruluşu, körpü, nüvələri və onların anatomiyası. – 2s.

Mövzu 8. Beyincik onun quruluşu. Yeni latın terminlərinin möhkəmləndirilməsi və köhnə terminlərin təkrarı.–2s.

Mövzu 9. Uzunsov beyin, IV mədəcik. Rombabənzər çuxurda yerləşən nüvələrin topoqrafiyası.–2s

Mövzu 10. Beyin və onurğa beyninin aparıcı yollarının ümumi icmalı.– 2s.

Mövzu 11. Görmə orqanı. II cüt kəllə siniri. Görmə analizatorunun aparıcı yolu haqqında ümumi məlumat. –2s

Mövzu 12. Gözün əlavə aparatı. III, IV və VI cüt kəllə sinirlərinin funksional anatomiyası, innervasiya zonası.–2s.

Mövzu 13. Dəhliz-ilbiz orqanı. Xarici qulaq və orta qulaq.–2s.

Mövzu 14. Daxili qulaq. VIII cüt kəllə siniri. Eşitmə və müvazinət analizatorlarının aparıcı yollarının ümumi icmalı.–2s.

Mövzu 15. Qoxu və dad orqanları. I, VII və IX cüt kəllə sinirləri. Qoxu və dad analizatorlarının aparıcı yollarının ümumi icmalı.–2s.

Mövzu 16. V cüt kəllə siniri. Üçlü sinirin quruluşu, şaxələri və innervasiya zonası. Dəri və onun törəmələrinin anatomiyası. Süd vəzilərinin anatomiyası. Mövzuda istifadə olunan latın terminlərinin tələffüzü.–2s.

Mövzu 17. X, XI, XII cüt sinirlərinin anatomiyası və innervasiya zonası.–2s.

Mövzu 18. Ürək və ürək kisəsinin quruluşu, yaş xüsusiyyətləri. Ürək əzələsinin morfo-funksional anatomiyası. Ürəyin qidalanması və innervasiyası.–2s.

Mövzu 19. Ürəyin topoqrafiyası, hüdudları və qapaqlarının döş qəfəsinin ön divarına proyeksiyası. Ürək tonları.–2s.

Mövzu 20. Mərkəzi sinir sistemi, duyğu orqanları, 12 cüt kəllə sinirlərindən aralıq qiymətləndirmə. *Bu kollokviuma 1-17-cimövzuları əhatə edən yalnız təcrübə məşğələ materialları daxil ediləcəkdir. Kollokvium mərkəzi qaydada Universitetin İmtahan Mərkəzində keçiriləcəkdir. – 2s.*

Mövzu 21. Aorta və onun hissələri. Qalxan aorta, aorta qövsü. Ümumi və xarici yuxu arteriyalarının anatomiyası.–2s.

Mövzu 22. Daxili yuxu arteriyası. Körpücükaltı arteriyanın onurğa arteriyası şaxəsi. Beynin qidalanma xüsusiyyətləri, anastomozları. Beynin arterial dövrəni.–2s.

Mövzu 23. Körpücükaltı arteriya. Yuxarı ətrafin arteriyaları. Ovucun səthi və dərin qövsləri. Yuxarı ətraf venaları. Yeni latın terminlərinin möhkəmləndirilməsi və köhnə terminlərin təkrarı.–2s.

Mövzu 24. Yuxarı boş vena. Bazu-baş venası. Daxili vidacı vena. Kəllədaxili və kəlləxarici venalar. Xarici vidacı vena. Ön vidacı vena. Körpücükaltı vena.–2s.

Mövzu 25. Onurğa beyni sinirləri. Onurğa beyni sinirlərinin arxa şaxələri. Onurğa beyni sinirlərinin ön şaxələri. Boyun kələfi. Bazu kələfi: qısa və uzun şaxələri, topoqrafiyası. Yeni latın terminlərinin möhkəmləndirilməsi və köhnə terminlərin təkrarı.–2s.

Mövzu 26. Aortanın döş hissəsi və onun şaxələri. Döş qəfəsi divarı və orqanlarının venaları (tək vena, yarımtek vena, arxa qabırğaarası venalar, onurğa venaları). Döş sinirlərinin ventral şaxələri.–2s.

Mövzu 27. Enən aortanın qarın hissəsi və onun şaxələri, topoqrafiyası. Ümumi, daxili və xarici qalça arteriyaları.–2s.

Mövzu 28. Bud arteriyası və dizaltı arteriya. Baldır və ayaq arteriyaları. Aşağı ətraf oynaqlarının arterial torlarının əmələ gəlməsində iştirak edən damarlar.–2s.

Mövzu 29. Aşağı boş vena sistemi. Qapı venası sistemi. Yeni latın terminlərinin möhkəmləndirilməsi və köhnə terminlərin təkrarı. Çanaq venaları və aşağı ətrafin venaları. Venaların sistemarası anastomozlarının icmal.–2s.

Mövzu 30. Bel kələfi, şaxələri, innervasiya zonası. Oma kələfinin qısa və uzun şaxələri, topoqrafiyası. Oturaq sinirinin innervasiya zonası.-2s

Mövzu 31. Limfa sisteminin quruluş elementləri haqqında ümumi məlumat. Başın, boyunun, yuxarı ətrafın və döş qəfəsinin limfa düyünləri və damarları.-2s.

Mövzu 32. Qarın boşluğunun, çanağın və aşağı ətrafın limfa düyünləri və damarları. Yeni latın terminlərinin möhkəmləndirilməsi və köhnə terminlərin təkrarı.-2s.

Mövzu 33. Vegetativ sinir sistemi haqqında ümumi məlumat. Simpatik kötük. Simpatik kötüyün boyun hissəsi. Simpatik kötüyün döş, bel və çanaq hissələri. – 2s.

Mövzu 34. Qarın boşluğu və çanağın vegetativ düyünləri və kələfləri.-2s.

Mövzu 35. Vegetativ sinir sisteminin parasimpatik şöbəsi. Başın parasimpatik düyünləri.-2s.

**İnsan anatomiyası və
tibbi terminologiya kafedrasının
müdiri, dosent**

Anar Abdullayev